

ÚVODNÍ INFORMACE

jaro 2016

PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.

SZ7MK_SP2P Speciální pedagogika 2

Kontakty

- PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.
 - **gajzlerova@ped.muni.cz**
 - konzultační hodiny
 - **dle individuální domluvy**

Informace o absolvování - ZKOUŠKA

- 4 kredity
- forma – scanovací testy /on-line testy
- termíny – budou v IS
- pro absolvování – nutná 70 % správných odpovědí
- okruhy – v IS
- SP7BP_ISPD Integrativní speciální pedagogika (podzim 2011),
 - https://is.muni.cz/auth/el/1441/podzim2011/SP7BP_ISPD/index.qwarp

Literatura povinná

Povinná literatura:

- **PIPEKOVÁ, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3., rozšířené a přepracované vydání.* Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.**
- **BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M et al. *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu.* Brno: MU, 2013**
- **ŠENKÝŘOVÁ, R. *Úvod do základů terminologie pro speciální pedagogy.* Brno: MU, 2002. ISBN 80-210-2996-X**

KAPITOLY ZE SPECIÁLNÍ PEDAGOGIE

Jarmila Pipeková

mezioborový

projekt

výzkumný

Miroslava Bartoňová, Marie Vitková et al.

Vzdělávání se zaměřením
na inkluzivní didaktiku
a vyučování žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami
ve škole hlavního vzdělávacího proudu

Education Focusing on Inclusive Didactics and Teaching
Pupils with Special Educational Needs in Mainstream Schools
Masarykova univerzita / Masaryk University | Brno 2013

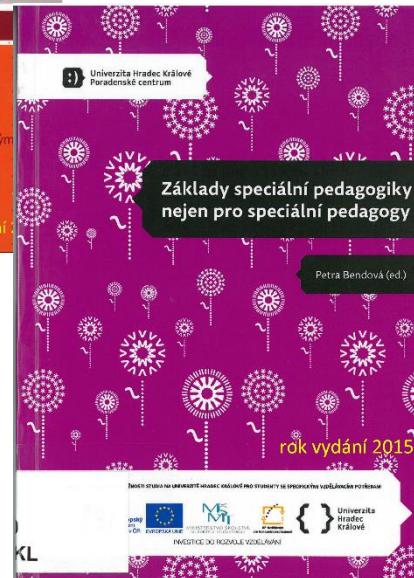
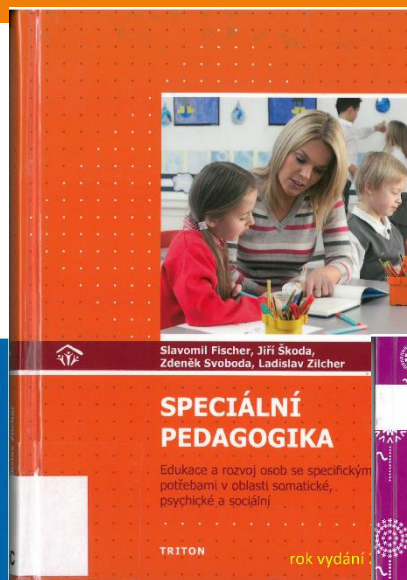
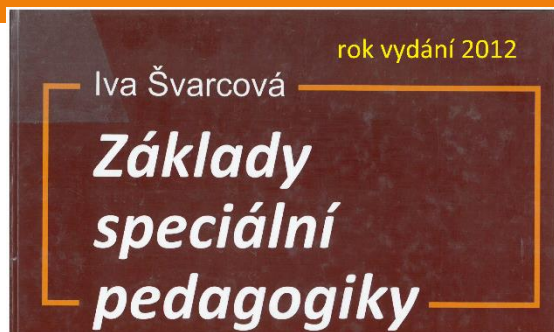
Masarykova univerzita v Brně
Pedagogická fakulta

Úvod do základů terminologie pro speciální pedagogii

PhDr. Radoslava Šenkýřová

2002
BRNO

Další publikace

Kurikulární dokumenty

- **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání**
- **Školský zákon 561/2004 Sb.** ve znění pozdějších předpisů
 - **novela 82/2015 Sb.**
- **Vyhláška č. 72/2005**, ve znění vyhlášky **č. 116/2011 Sb.**, a vyhlášky č. 103/2014 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 73/2005**, ve znění vyhlášky **č. 147/2011 Sb.**, a vyhlášky č. 103/2014 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných – **platnost končí k 1.9.2016**
- **Vyhláška č. 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – **účinnost od 1.9.2016**

Literatura

- **CHVÁTALOVÁ, H. *Jak se žije dětem s postižením :problematika pěti typů zdravotního postižení.* vyd. 2. Praha: Portál, 2005. 182 s. ISBN 80-7367-013-5.**
- **VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 2004**
- **MÜLLER, O. *Terapie ve speciální pedagogice :teorie a metodika.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 295 s. ISBN 80-244-1075-3.**
- ***Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální.***
- **ZUCKOFF, M. *Naia se smí narodit.* Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-827-9**

Přehled témat

- **Základní pojmy, integrace, inkluze**
 - Integrativní a inkluzivní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, legislativa, RVP pro základní vzdělávání
- **Tělesné postižení - Edukace žáků s tělesným postižením**
 - charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti léčby, možnosti vzdělávání; Mozková obrna
- **Zrakové postižení - Edukace žáků se zrakovým postižením**
 - charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti léčby, možnosti vzdělávání; komunikace se zrakově postiženými
- **Sluchové postižení - Edukace žáků se sluchovým postižením**
 - charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti vzdělávání; sluchová protetika, kochleární implantát, komunikace se sluchově postiženými

1

Speciální pedagogika

terminologie

Označení odlišnosti

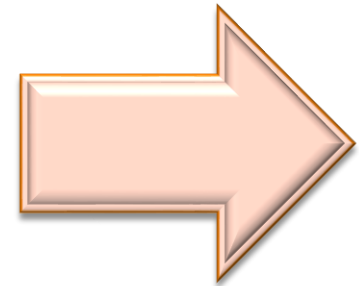
- žák s postižením, znevýhodněním - dříve
- dítě/žák se **speciálními vzdělávacími potřebami**
 - **dle zákona č.561/2004 Sb.** = dítě/žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním a dítě/žák mimořádně nadaný - **dříve**
 - NOVĚ „...osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytnutí podpůrných opatření...“
 - + výčet § 16, odst. 9
 - **vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění vyhlášky č. **116/2011**, a vyhlášky **103/2014 Sb.**
 - vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění vyhlášky č. 147/2011, a vyhlášky 103/2014 Sb. – **do 1.9.2016**
 - **vyhláška 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

+ výčet § 16, odst. 9

- „Pro děti, žáky a studenty...
 - s mentálním,
 - tělesným,
 - zrakovým nebo
 - sluchovým postižením,
 - závažnými vadami řeči,
 - závažnými vývojovými poruchami učení,
 - závažnými vývojovými poruchami chování,
 - souběžným postižením více vadami nebo autismem

...lze zřizovat školy, ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny

- východisko – v omezení zraku, sluchu, řeči, podpůrných a pohybových f-cí, inteligence, emocionality
- projev klinickým obrazem nebo chronickým onemocněním
- často v kombinaci

Budu chodit do stejné školy...

<http://www.youtube.com/watch?v=HKmn9FmH6So&list=PL3Wv3Ql6zULd3sUPLzsC6jkwqI8bR0aod>

Inkluze

inkluzivní škola / inkluzivní vzdělávání

- Aby VŠECHNY děti chodily do školy rády č. 1
 - <http://www.youtube.com/watch?v=b0BG4KUa7ik&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>
 - 0:40-1:40; 3:30-3:50
- Aby VŠECHNY děti chodily do školy rády č. 2
 - <http://www.youtube.com/watch?v=PqZE9WRoOrl&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>
 - 0:50-1:30

Videa, spoty a zajímavosti z internetu

Principy inkluzivního vzdělávání

- <http://www.inkluzie.cz/clanek-491/principy-inkluzivniho-vzdelavani>

inkluzivní vzdělávání

□ Inkluzivní vzdělávání není sci-fi

- <http://www.youtube.com/watch?v=vwUjF-Qgm8w&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod&index=3>

- 0:29-4:00

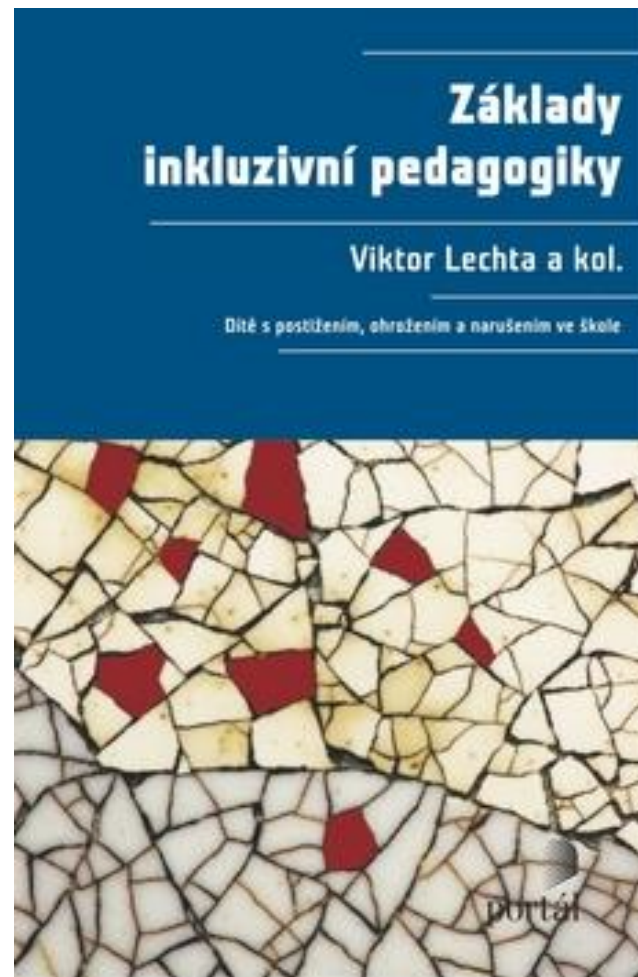
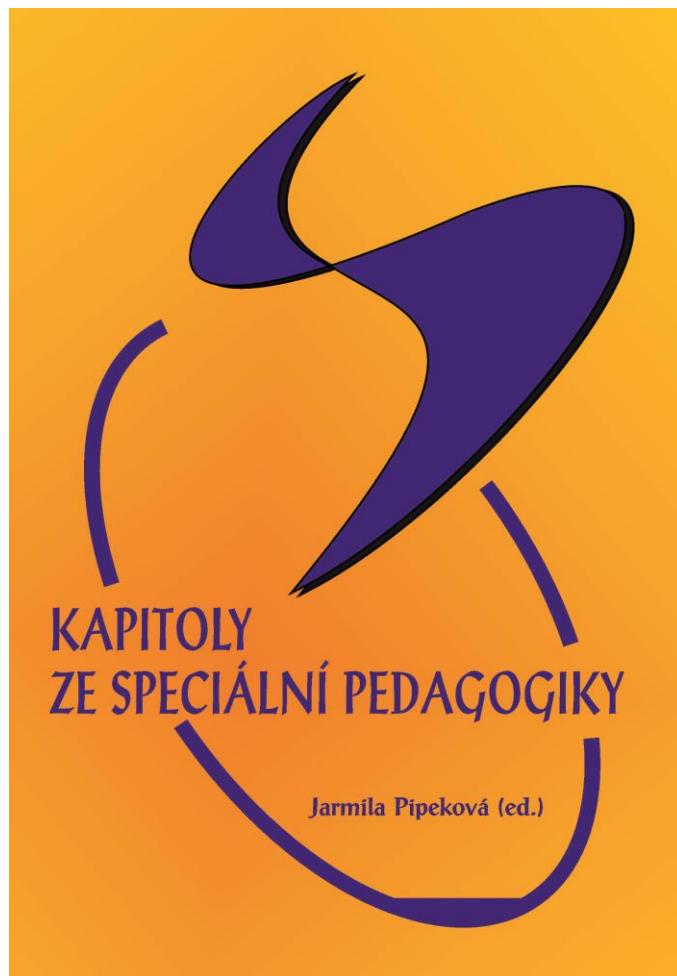
- liga lidských práv – www.llp.cz

- <http://llp.cz/publikace/jak-se-stat-ferovou-skolou-ii/>

- <http://llp.cz/publikace/jak-se-stat-ferovou-skolou-i/>

□ Čím chci být

- <http://www.youtube.com/watch?v=-GWzgbF3QBU&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>

3

Legislativa

Zákon

- **Školský zákon č. 561 /2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů (poslední novela zákona č. 472/2011 Sb.)**
 - ve znění pozdější předpisů
 - poslední novela - zákon č. **82/2015 Sb.**
 - § 116 Školská poradenská zařízení

Vyhlášky

- **Vyhláška č. 72/2005 Sb., ve znění vyhl. č. 116/2011 Sb. a vyhl. č. 103/2014 Sb.**
 - Poskytování poradenských služeb
 - Účel poradenských služeb
 - Školská poradenská zařízení
 - Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)
 - Speciálně pedagogické centrum (SPC)
 - příloha č. 1 -3

Vyhlášky

- **Vyhláška č. 73/2005 Sb., ve znění vyhl. č. 147/2011 Sb. a vyhl. č. 103/2014 Sb. – platnost do 1.9.2016**
 - definují stupně podpůrných opatření, vyrovnávacích opatření
 - Mimořádně nadaní
 - Speciální vzdělávání
 - Individuální vzdělávací plán (IVP)
 - Asistent pedagoga

- **Vyhláška č. 27/2016**
 - podpůrná opatření
 - IVP
 - Asistent pedagoga
 - Postup při poskytování PO 1. st. / 2.-5. st.
 - Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona
 - Nadaní a mimořádně nadaní

Rámcové vzdělávací programy

RVP pro základní vzdělávání (prosinec 2015)

- část D; kapitola 8
 - vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
 - žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním
 - žáků se sociálním znevýhodněním
- část D; kapitola 9
 - vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných
- definují podmínky vzdělávání

Ministryně školství, mládeže a tělovýchovy vydala dne **22. února 2016** **Opatření**, kterým se v souladu s § 4 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV). Je to další krok, kterým se naplňuje novela školského zákona posilující společné vzdělávání žáků v základních školách.

- nový text RVP účinný od 1. září 2016

Rámcové vzdělávací programy

RVP pro ZV s přílohou LMP

- vzdělávají žáky s lehkým mentálním postižením

Školy nebo třídy, jejichž školní vzdělávací program byl vydán v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání – přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, **vedou tyto školní vzdělávací programy do souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, ve znění tohoto opatření, nejpozději do 1. září 2018.**

Do doby uvedení školního vzdělávacího programu do souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, ve znění tohoto opatření, upravuje škola podmínky vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením podle jejich speciálních vzdělávacích potřeb a vychází zejména z tohoto Rámcového vzdělávacího programu.

RVP pro základní školu speciální

- vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením.

4

Podpůrná opatření

Podpůrná opatření - § 16, zákon 82/2015 Sb.

- **nezbytné úpravy** ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta
- **bezplatné** poskytování školou a školským zařízením

Podpůrná opatření spočívají v:

- poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče
- úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
prodloužení studia
- použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob
- úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými
vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka,
zapisovatele ...
- poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo
technicky upravených – bezbariérovost

Podpůrná opatření

- **5 stupňů** podle organizační, pedagogické a finanční náročnost
 - Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení
 - Podpůrná opatření 2. až 5. stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení
 - nutný písemný informovaný souhlas zákonných zástupců
 - 5. stupeň – vzdělávání v základní škole speciální
 - Poskytována samostatně, nebo v kombinaci různých druhů a stupňů

- **KATALOGY PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ – UPOL**
 - Systémová podpora inkluzivního vzdělávání
 - <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy>
 - <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/katalog-vseobecny/katalog-vseobecny.pdf>

Podpůrná opatření 1. stupně

– příloha č. 1 vyhlášky č.27/2015 Sb.

- slouží ke kompenzaci mírných obtíží
 - ▣ pomalejší tempo práce
 - ▣ drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání
 - ▣ problémy v zapomínání
 - ▣ drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.
- navrhují pedagogičtí pracovníci
- spolupracují s poradenským pracovníkem v škole
- bez normované finanční náročnosti
- zpracována školou v **plánu pedagogické podpory** (vzor příloha č. 3)
 - ▣ popis obtíží a SVP potřeb
 - ▣ podpůrná opatření 1. st.
 - ▣ stanovení cílů podpory
 - ▣ způsob vyhodnocování a naplňování plánu
 - ▣ podpis osob, které s ním byly seznámeni

Podpůrná opatření 1. stupně

– příloha č. 1 vyhlášky č.27/2015 Sb.

- **zahrnují** – metody výuky, úpravu obsahu a výstupů vzdělávání, organizaci výuky, hodnocení, intervence školy (přímá podpora učitelem, metodická podpora, navrhovatele a koordinátora opatření), pomůcky
- vyhodnocení po 3 měsících
- → případné doporučení PPP, SPC

Možnosti vzdělávání v současných podmínkách

- definuje vyhláška č. **73/2005** Sb. ve znění vyhlášky č. **147/2011** o vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných – **platnost do 1.9.2016**
- **Nově definuje vyhláška č. 27/2016 Sb. - § 19**
 - ▣ upřednostnění ve škole, která není zřízena pro žáky podle druhu znevýhodnění (§16 odst. 9 zákona) za využití podpůrných opatření → **ideálně ve škole hlavního vzdělávacího proudu**
 - ▣ pokud nepostačují → na základě doporučení PPP, SPC vzdělávání ve škole pro žáky podle druhu znevýhodnění (§16 odst. 9 zákona)
 - ▣ možnost vzdělávání žáků i s jiným druhem znevýhodnění (max. 1/4 z počtu žáků)
 - netýká se žáků s mentálním postižením

Videa a spoty

Překážka

CHODICILIDE.CZ

zajímavosti

- www.chodicilide.cz
- <http://chodicilide.cz/pro-ucitele/>

- <https://youtu.be/-QQV89b4y-M> – taxi
- <https://youtu.be/wvMEpRNobW8> - akrobacie
- https://youtu.be/6Rq_12gly4w - horolezec

- <https://youtu.be/YjQYLdAFgEA> - na zastávku - ZP
- <https://youtu.be/p26QUHhi28M> - překážka - ZP
- <https://youtu.be/6ZQf6U9Sagw> - autobus - ZP
- <https://youtu.be/MojJ2wLP4Eo> - nádraží - SP
- <https://youtu.be/DCzp-QTCiac> - komunikace - TP
- <https://youtu.be/UrB0ZuZbAUc> - plošina - TP
- <https://youtu.be/1z4Ocjo-9Pg> - exkurze - TP

7

Somatopedie

Edukace žáků s tělesným postižením

obor zabývající se výchovou a vzdělávání
jedinců s tělesným a zdravotním postižením

Film Do dna

<http://vimeo.com/34680196>

celkem 8:30

Oftalmopedie

Edukace žáků se zrakovým postižením

zabývá se výchovou, vzděláváním a rozvojem osob se zrakovým postižením

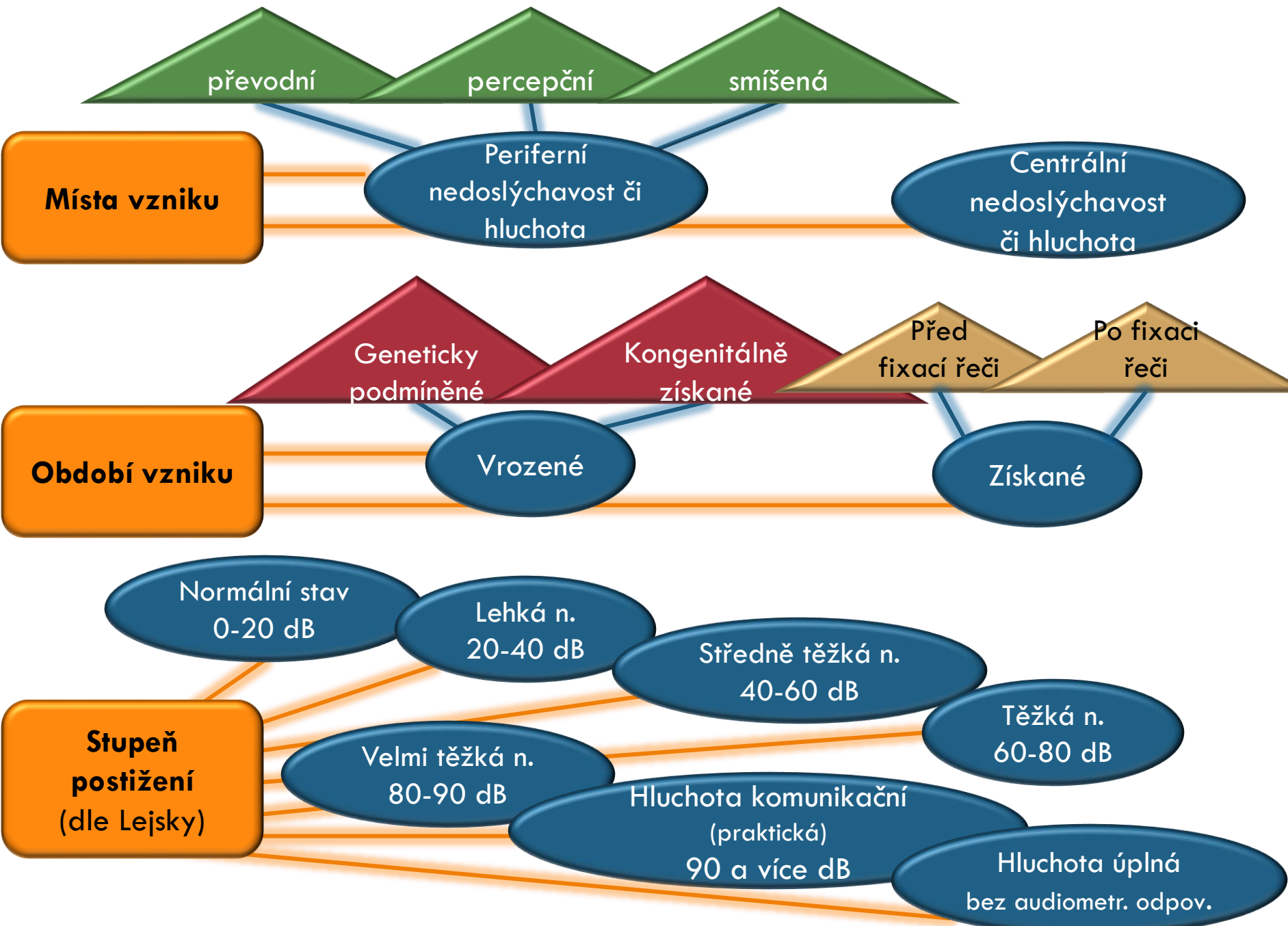
Video – Klíč – nevidomí a slabozrací

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096060107-klic/211562221700001/video>

Surdopedie

Edukace žáků se sluchovým postižením

zabývá se výchovou, vzděláváním a rozvojem jedinců se sluchovým postižením

převodní

percepční

smíšená

Místa vzniku

Periferní
nedoslýchavost či
hluchota

Centrální
nedoslýchavost
či hluchota

Geneticky
podmíněné

Kongenitálně
získané

Před
fixací řeči

Po fixaci
řeči

Období vzniku

Vrozené

Získané

Normální stav
0-20 dB

Lehká n.
20-40 dB

Středně těžká n.
40-60 dB

Těžká n.
60-80 dB

Velmi těžká n.
80-90 dB

Hluchota komunikační
(praktická)
90 a více dB

Hluchota úplná
bez audiometr. odpov.

**Stupeň
postižení
(dle Lejsky)**

Příklady zvuků (intenzita hluku)

<http://www.converter.cz/tabulky/hluk.htm>

Komunikační formy SP

- Český znakový jazyk + znakovaná čeština = **znaková řeč.**
- *Zákon o znakové řeči č. 155/1998 Sb.* → novela zákon č. **384/2008** Sb. o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob
 - *úplné znění z. 155/1998 ve znění změn z. č. 384/2008 (v úplném znění vyhlášen pod č. **423/2008**)*

Usnadňující vnímání mluvené řeči - neslyšící

□ kochleární implantát

- nitroušní elektronická smyslová náhrada, přenášející sluchové vjemy přímou elektrickou stimulací sluchového nervu uvnitř hlemýždě vnitřního ucha
- ohluchlým nebo dětem s oboustranným těžkým postižením sluchu s prakticky nevyužitelnými zbytky sluchu
- www.ckid.cz - Centrum kochleárních implantací u dětí
- <http://kochlear.cz/index.php?text=3-kochlearni-implantat-recovy-procesor>
- <http://www.novinky.cz/zena/deti/209362-sance-na-ziskani-noveho-pristroje-pro-neslysici-u-andreje-rostou.html>
 - CI u 13letého dítěte; 1:00 min
- Kochleární implantát může navrátit sluch (CI u malého dítěte)
 - <http://www.tvmedicina.cz/kategorie/logopedie> - 5:18 min

Další literatura

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1. vyd.
Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0084-0.

